

Два нови синтетични канабиноида са докладвани за първи път в България през първите шест месеца на 2020 г. - MDMB-4en-PINACA и CUMYL-PerGACLONE.

На европейско ниво под интензивен мониторинг от EMCDDA са поставени две нови психоактивни вещества:

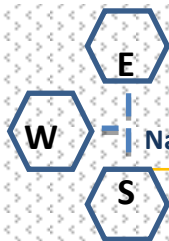
- Isotonitazene – от 7 февруари 2020 г.

- MDMB-4en-PINACA – от 22 юли 2020 г.

През юни 2020 г. е публикуван технически доклад на EMCDDA за веществото isotonitazene

Публикацията е достъпна на:
<https://www.emcdda.europa.eu/publications/en>

Според Световния доклад за наркотиците 2020 г., на световно ниво от 2005 г. до края на 2019 г. са идентифицирани 950 нови психоактивни вещества, като всяка година се докладват около 500 нови психоактивни вещества (541 през 2018 г.)

National Early Warning System

БРОЙ 5 / 2020

Информационен бюлетин

за нови психоактивни вещества
и нови начини на употреба

Съдържание:

Новини

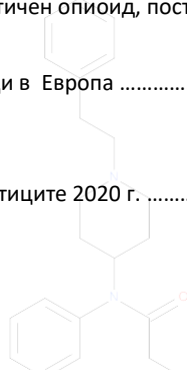
Нови психоактивни вещества в България през 2019 г. и първата половина на 2020 г.	2
Нови психоактивни вещества поставени под контрол в България през 2019 г.....	4
Нови психоактивни вещества в Европа през първата половина на 2020 г.....	5

Внимание

Изотонитазен – нов синтетичен опиоид, поставен под интензивно наблюдение	6
Синтетичните канабиноиди в Европа	8

Препечатано

Световен доклад за наркотиците 2020 г.	9
---	---

Изготвили:

Ина Методиева
Екатерина Каприева

Редактор:

Александър Панайотов, дс

Издава:

Национален фокусен център
за наркотици и наркомании
www.nfp-drugs.bg
www.ews-nfp.bg

За контакти:

София, 1431
бул. „Акад. Иван Е. Гешов“ № 15
тел.: 02 832 6137
e-mail: office@nfp-drugs.bg

НОВИНИ

Нови психоактивни вещества, регистрирани от Системата за ранно предупреждение в България през 2019 г. и първата половина на 2020 г.

През 2019 г. в България са идентифицирани 18 нови психоактивни вещества в 119 отделни случая на изземване. Общо тегло на иззетите нови психоактивни вещества е 3436,97 грама.

Синтетичните канабиноиди остават най-голяма група нови вещества, идентифицирани в България по отношение на броя на случаите и количество - 107 случая, 2392,66 грама. Най-често идентифицираният синтетичен канабиноид (подобно на установените през 2018 г.) е 5F-ADB (5-fluoro-MDMB-PINACA), импрегниран в растителна маса. 5F-ADB е докладван, както в самостоятелна субстанция, така и в смес с други канабиноиди, като най-многобройни са случаите в комбинация с FUB-AMB (AMB-FUBINACA; MMB-FUBINACA).

Три нови синтетични канабиноида са докладвани за първи път в България през 2019 г. - FUB-144 (FUB-UR-144), 4F-MDMB-BINACA (4F-MDMB-BUTINICA) и MFUBINACA. Към момента същите не са поставени под контрол съгласно Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП).

Други синтетични канабиноиди докладвани през 2019 г. са 5F-MDMB-PICA, AV-FUBINACA, AV-CHMINACA, MDMB-CHMICA и AMB-FUBICA.

Освен синтетични канабиноиди, през 2019 г. са идентифицирани и вещества от групите на катиноните (N-ethylpentylone и 4-chloroethcathinone), фенетиламините (2C-B, 25B-NBOMe, DOC) и други (кетамин и кратом).

През първата половина на 2020 г. в България са идентифицирани 10 нови психоактивни вещества в 115 отделни случая на изземване. Общо тегло на иззетите нови психоактивни вещества е 7964,77 грама.

Синтетичните канабиноиди остават най-голяма група нови вещества, идентифицирани в България по отношение на броя на случаите и количество - 96 случая, 2480,18 грама. Най-често идентифицираният синтетичен канабиноид (подобно на установените през 2019 г.) е 5F-ADB (5-fluoro-MDMB-PINACA), импрегниран в растителна маса. 5F-ADB е докладван, както в самостоятелна субстанция, така и в смес с други канабиноиди, но за разлика от предходната година броят им е сравнително малък.

Наблюдава се тенденция в увеличаване на случаите с идентифициран 5F-MDMB-PICA, който бе поставен под контрол съгласно вътрешното законодателство на страната през октомври 2019 год. Регистрирани са случаи, предимно в самостоятелна форма и малък брой в смес с други вещества от групата на синтетични канабиноиди.

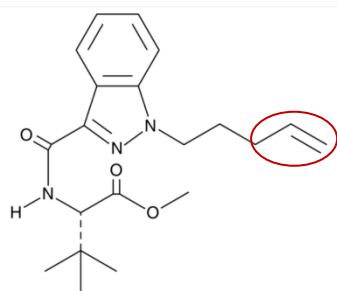
Трябва да се отбележи и не по-малък брой регистрирани случаи с 4F-MDMB-BINACA (4F-MDMB-BUTINICA), който е докладван за първи път на територията на страната през 2019 г.

Освен синтетични канабиноиди, през първата половина на 2020 г. са идентифицирани и вещества от групите на катиноните (меткатинон), фенетиламините (2C-B) и други (кратом).

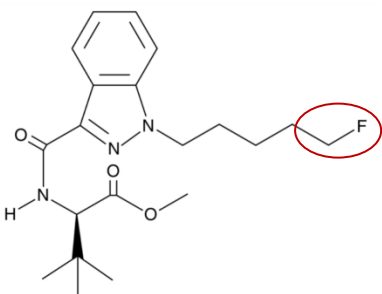
Противно на общата световна тенденция, където броят и появата на нови психоактивни вещества от групата на синтетичните опиоиди сочи сериозен ръст, то в България не са регистрирани подобни случаи.

Два нови синтетични канабиноида са докладвани за първи път в България през първите шест месеца на 2020 г. - MDMB-4en-PINACA и CUMYL-PeGACLONE. Към момента същите не са поставени под контрол съгласно Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП).

MDMB-4en-PINACA е синтетичен канабиноид, структурно сходен на 5F-MDMB-PINACA (5F-ADB), който е поставен под контрол съгласно Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите и е най-често идентифицираният канабиноид в България през 2019 г.

MDMB-4en-PINACA

5F-MDMB-PINACA

MDMB-4en-PINACA е идентифицирано за първи път в Европа през 2017 г. От тогава се наблюдава постепенно увеличаване на броя на случаите докладвани в Европейския център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите (EMCDDA). Към настоящият момент MDMB-4en-PINACA е идентифицирано в 17 държави от европейската мрежа за ранно предупреждение: Австрия, Белгия, Кипър, Франция, Германия, Унгария, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Словакия, Словения, Испания, Швеция, Турция, Обединеното кралство, включително и България. В 12 (70 %) от тези страни идентифицирането на веществото за първи път е през 2019 г.

Понастоящем са докладвани общо 160 случая на изземване. Най-голям брой случаи са постъпили през 2019 г. (143 случая, 89%). Последният регистриран случай е през 2020 г. и е докладван от Националния фокусен център на България.

Във връзка с повишаване на броя на случаите с MDMB-4en-PINACA и разпространението му във все повече държави, EMCDDA съобщава, че в най-кратки срокове ще бъде подготвен подробен доклад за веществото.

CUMYL-PeGACLONE е синтетичен канабиноид познат и под наименованието – SGT-151. Същият е заловен във вид на растителна маса в гр. София през октомври 2018 г. Веществото е идентифицирано за първи път в Германия през февруари 2017 г. В Европейската система за ранно предупреждение са регистрирани случаи в Белгия, Хърватия (2017 г.), Словения, Дания, Швеция, Холандия (2018 г.), Полша (2019 г.) и Франция (2020 г.).

Нови психоактивни вещества поставени под контрол в България през 2019 г.

През 2019 г., са направени две промени в списъците на Наредбата за реда за класифициране на растенията и веществата като наркотични, в резултат на което в списъците са включени общо 8 нови вещества.

С постановление № 119 от 16 май 2019 г. за изменение и допълнение на Наредбата за реда за класифициране на растенията и веществата като наркотични, приета с Постановление № 293 на Министерския съвет от 2011 г., под контрол в Списък 1 – Растения и вещества с висока степен на риск за общественото здраве поради вредния ефект от злоупотребата с тях, са поставени 7 нови психоактивни вещества:

- **ADB-CHMINACA** – N-(1-амино-3,3-диметил-1-оксобутан-2-ил)-1-(циклохексил-метил)-1H-индазол-3-карбоксамид;
- **N-етилнорпентилон** – 1-(2H-1,3-бензодиазол-5-ил)-2-(етиламино)пентан-1-он;
- **Метоксиацетилфентанил** – 2-метокси-N-фенил-N-[1-(2-фенилетил)пиперидин-4-ил]ацетамид;
- **Орто-флуорофентанил**- N-(2-флуорофенил)-N-[1-(2-фенилетил)-пиперидин-4-ил]-пропанамид;
- **Пара-флуоро-бутирилфентанил** (4-флуоро-бутирилфентанил), (4F-BF) - N-(4-флуорофенил)-N-[1-(2-фенилетил)пиперидин-4-ил]бутанамид;
- **CUMYL-4CN-BINACA** – 1-(4-цианобутил)-N-(2-фенилпропан-2-ил)-1H-индазол-3-карбоксамид;

- **Циклопропилфентанил** - N-фенилN-[1-(2-фенилетил)пиперидин-4-ил]циклопропан-карбоксамид.

С постановление № 264 от 17 октомври 2019 г. за изменение и допълнение на Наредбата за реда за класифициране на растенията и веществата като наркотични, приета с Постановление № 293 на Министерския съвет от 2011 г., под контрол в Списък 1 – Растения и вещества с висока степен на риск за общественото здраве поради вредния ефект от злоупотребата с тях, е поставено 1 ново психоактивно вещество:

- **5F-MDMB-PICA** – Метил 2-[[1-(5-флуоропентил)индол-3-карбонил]амино]-3,3-диметилбутаноат.

Иззето количество
methoxyacetylphenyl
във Великобритания
(източник EMCDDA)

НОВИНИ

Нови психоактивни вещества в Европа през първата половина на 2020 г.

През първата половина на 2020 г. чрез Европейската система за ранно предупреждение (EWS) в Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (EMCDDA) са докладвани за първи път 17 нови психоактивни вещества.

4 от идентифицираните вещества са опиоиди (етазен, изотонитазен, брорфин, методеснитазен), 4 – синтетични канабиноиди (BENZYL-4CN-BINACA, CUMYL-SBMINACA, PTI-3, Cumyl-SB-MeGaClone), 3 – катинони (α -PCYP, 3F- α -PHP, 4F-3-methyl- α -PVP), 2 – арилалкиламини (ВОН-PHP, ВОН-2C-B), по 1 от групата на арилциклохексиламините (метокспропамин) и триптамините (N-метилтриптамин) и 3 субстанции, които не се включват в изброените групи (цитиколин, нефирацетам, клозапин).

Под внимание: Етазен

Етазен принадлежи към групата на синтетичните опиоиди и в частност към 2-бензилбензимидазоловата група. За първи път се съобщава от EMCDDA на 01 юни 2020 г., в резултат на доклад от Националния фокусен център на Полша. Полицията на Полша залавя пратка с пътуваща за Германия. По-късно, чрез системата за ранно предупреждение е докладван случай и от митническото управление на Финландия, където се съобщава за изземване на течност (във вид на спрей за нос), представляваща етазен.

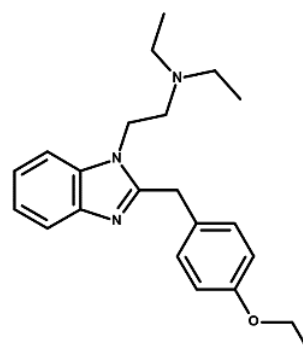
Към 2-бензилбензимидазоловата група опиоиди се включват етонитазен и

клонитазен, поставени под международен контрол, както и изотонитазен, който за първи път се появява на пазара в Европа пред 2019 г., а наскоро е поставен и под интензивно наблюдение от EMCDDA. На 26.06.2020 г. чрез системата за ранно предупреждение се съобщава за още едно вещество от тази група – методеснитазен, заловен в Белгия.

От 2009 г. насам на пазара на наркотици са идентифицирани общо 59 нови опиоиди. От тях 43 (73%) случая са докладвани за първи път между януари 2016 г. и юни 2020 г. Макар в момента да играят малка роля на общия пазар, новите опиоиди са от особена важност, що се касае до общественото здраве, тъй като те представляват висок риск за човешкия живот.

Литературни данни сочат, че при животински модел на обезболяване етазен е оценен като 70 пъти по-мошен от морфин.

В България няма регистрирани случаи с етазен.

Etazene

Изотонитазен – нов синтетичен опиоид, поставен под интензивно наблюдение

Изотонитазен е синтетичен опиоиден аналгетик, част от семейството на бензимидазолите, които включват и етонитазен (мощен, международно контролиран опиоиден аналгетик). Изотонитазен е поставен под интензивно наблюдение от EMCDDA от 07 Февруари 2020 г.

Изотонитазенът официално е докладван за първи път като ново психоактивно вещество в EMCDDA от Националния фокусен център на Белгия на 26 август 2019 г. Идентифицираното вещество е установено на 01 Юли 2019 г., във вид на сребристо прахообразно вещество, заловено в пратка при доставка на покупка извършена чрез интернет. Впоследствие, въз основа на информация докладвана от полицията на Естония, относно случай с вещество представляващо изотонитазен, става ясно, че той е достъпен на европейският пазар поне от април 2019 г.

На нелегалният пазар се продава като заместител на поставени под контрол опиоиди, най-често чрез интернет, „dark net“ (анонимна интернет мрежа) и на улично ниво. Предполага се, че се произвежда в Китай и основната група хора, които го купуват са потребители на високорискови опиоиди.

Изотонитазен в Европа

Изземванията на изотонитазен са докладвани от 5 страни членки на ЕС (Белгия, Естония, Германия, Латвия и Швеция) и Великобритания. Регистрирани са случаи на изземване от правоприлагащи органи, полиция и митнически управления.

24 са случаите на установен изотонитазен от правоприлагащите органи на Естония, Латвия, Германия и Швеция, като в 22 от случаите е представлявал прахообразно вещество (109,6 гр.) и в два – течност (4,5 гр.).

Случаите заловени от полицията на Естония (17), Латвия (4) и Германия (2) са докладвани през периода април 2019 г. – януари 2020 г. В 21 от случаите изотонитазен е установен в прахообразна форма с общо тегло 60,8 гр. (в диапазон от 0,013 до 19,8 гр.). Естонската полиция отбелязва, че в част от заловените обекти, цветът на прахообразното вещество е кафяв, а от Латвия съобщават за проба, съдържаща изотонитазен в смес с фентанил. В двата случая докладвани от Германия, заловените вещества са в течна форма (с име на продукт „IZOTONITAZENE EXTRA STRONG“) представляващи смес на изотонитазен със синтетичен канабиноид – 5F-MDMB-P7AICA.

Митническото управление на Швеция докладва за един регистриран случай с изотонитазен. Заловена е пратка представляваща жълто прахообразно вещество с тегло 48,8 гр., транспортирана от Китай за Швеция.

Изотонитазен извън Европа

Изотонитазен е установен при 3 смъртни случая в Канада през март, септември и октомври 2019 г. Също така се съобщава за случаи, в които, изотонитазен е идентифициран във фалшифицирани опиоидни аналгетични лекарства, продавани като „Дилаудид“ таблетки (хидроморфон хидрохлорид). Изотонитазен е установен при

най-малко 18 смъртни случая в Съединените щати в периода август 2019 г. и януари 2020 г. Въз основа на резултатите от съдебномедицинската токсикология, се докладва, че голяма част от случаите са с потребители на наркотици, имащи в историята си и инжектиране на опиоиди, като хероин. Също така в докладите се сочи, че във всички случаи изотонитазен е идентифициран заедно с едно или повече други психоактивни вещества (контролирани лекарства и нови психоактивни вещества), указващи влияние на централната нервна система.

Начин на употреба

Данните, с които се разполага относно изотонитазен все още са недостатъчни, поради което не може да се твърди с абсолютна точност, какви са начините на употреба. Като опиоиден аналгетик се предполага, че заинтересованата група от хора би била, именно употребяващи вещества поставени под контрол от групата на опиоидите, като хероин, фентанил и др. Имайки предвид това, би могло да се очаква, че и начина на употреба ще е аналогичен на този при останалите опиоиди.

Рискове за здравето

Като опиоиден алгетик, изотонитазен може да предизвика рискове за здравето подобни на тези причинени от други опиоиди, поставени под контрол съгласно българското законодателство (напр. хероин и фентанил). Най-сериозният риск за здравето от употребата на изотонитазен, подобно на други опиоидни аналгетици вероятно е респираторната депресия, която при предозиране може да доведе до апнея, спиране на дишането и смърт. Този риск се увеличава, поради факта, че изотонитазен е

първият от групата на бензимидазол опиоидите идентифициран на пазара на наркотици през последните години и потребителите нямат опит с тази група опиоиди (като доза и ефекти), които могат да доведат до повишаване на риска от случайно отравяне и опасност за живота. Този риск се увеличава, ако потребителите не знаят, че използват изотонитазен, което може да се случи при продажбата му на улично ниво на незаконния пазар на опиати. Важно е навременното прилагане на антидот – налоксон, който е ефективен при обръщане на респираторната депресия, причинена от мощни опиоидни аналгетици като изотонитазен.

Подобно на други опиоидни аналгетици, употребата на изотонитазен заедно с други вещества указващи влияние на централната нервна система, като депресанти, други опиоиди, успокоителни и алкохол, вероятно биха увеличили риска от животозастрашаваща респираторна депресия.

Макар информацията за изотонитазен да е ограничена, рисковете за здравето могат да се приобщят към тези, наблюдавани при други познати опиоиди, като хероин и фентанили.

Разпространение

Все още е ограничена информацията и за производството, трафика, разпространението и използването на изотонитазен. Въпреки това, има данни, които сочат, че изотонитазена се продава в социалните мрежи като легален заместител на контролирани опиоиди. При редица залавяния е установено, че изотонитазен разпространяван на пазара в Европа е произведен от химически компании със седалище в Китай. Продава се в социалните мрежи като прах или готов за употреба като спрей за нос.

Законодателство

22 държави членки (Австрия, Белгия, България, Хърватия, Кипър, Чехия, Дания, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Ирландия, Италия, Люксембург, Малта, Холандия, Португалия, Румъния, Словакия, Словения и Испания) и Турция съобщават, че изотонитазен не е обект на ограничителни мерки на национално ниво. Понастоящем няма информация, която предполага, че изотонитазен се използва за други легитимни цели.

Изотонитазен подлежи на ограничителни мерки в 6 държави членки: Естония, Латвия, Полша и Швеция съобщават, че изотонитазен се контролира съгласно законодателството за контрол на наркотиците, докато Литва и

Норвегия съобщават, че изотонитазен се контролира от законодателството за лекарства. Във Великобритания съобщават, че изотонитазен се контролира от закон за новите психоактивни вещества.

В България не е регистриран случай с изотонитазен.

Източник: Технически доклад на EMCDDA за isotonitazene

ВНИМАНИЕ

Синтетичните канабиноиди в Европа

Синтетичните канабиноиди представляват група от изкуствено създадени субстанции които влияят върху същите рецептори в тялото като ТХК (тетраhydroканабинол), но обикновено са в пъти по-силни. Това означава, че ефектите им могат значително да се различават и да са по-мощни от тези на канабиса. Изначално синтетичните канабиноиди са разработени с научни и медицински цели. На европейския пазар от средата на 2000 г. зачестяват продажбите на растителен материал смесен със синтетични канабиноиди, представяни като легални заместители на канабиса.

Първият синтетичен канабиноид засечен на територията на Европа е JWH-018. Веществото е засечено през 2008 г. От тогава насам, повече от 200 синтетични канабиноиди са докладвани на EMCDDA,

което ги прави най-голямата група нови психоактивни вещества наблюдавани от Европейската система за ранно предупреждение. Повечето синтетични канабиноиди се внасят от Китай в прахообразна форма. След което се разтварят в ацетон или подобни разтворители и се смесват с растителен материал, за да се приготви продукт, който впоследствие се пуши. Тези „смеси за пушене“ се продават онлайн, в специализирани магазини (head shops) или на черния пазар на наркотици, които често са опаковани и брандирани с имена като „Spice“, „K-2“ или „Black Mamba“ или все по-често, в пликчета без етикет. Марката или името не дават гаранция за съдържанието на пакета, което варира в зависимост от партидата. Напоследък синтетични канабиноиди са откривани в

продукти подобни на смола и в течности за електронни цигари и вейпинг.

В смесите за пушене широко варира количеството на синтетичните канабиноиди, както в различните, така и в една и съща партида. Също така се използват смеси от различни синтетични канабиноиди в един продукт. Тези фактори, комбинирани със силното действие на субстанциите, затрудняват контрола върху дозирането, което от своя страна може да доведе до неумишлено излагане на токсично големи дози.

Появата на синтетичните канабиноиди води до необходимост от бързо въвеждане на различни законодателни подходи за контрола им в Европа. Разпространението на синтетичните канабиноиди сред общото население е ниско според проучванията, проведени в Европа. Макар да се смята, че много хора предпочитат ефекта на канабиса пред този на синтетичните канабиноиди (Winstock and Barratt, 2013), в някои области тези вещества са придобили репутация на силни и евтини упойващи средства сред уязвимите групи, като бездомните и лишените от свобода. Тъй като синтетичните канабиноиди не са включени в рутинното тестване на наркотици, някои хора могат да ги използват (вместо канабис или други наркотични вещества), за да избегнат откриването им. Това е особено важно в контекста на безопасността по пътищата, където са необходими повече изследвания за оценка на разпространението на употребата на тези вещества сред водачите на моторни

превозни средства и тежестта на нарушенията, които те причиняват. Силните ефекти и трудностите, които съществуват при откриването на синтетичните канабиноиди, ги правят особено привлекателни за онези, които искат да внесат или да употребяват наркотици в местата за лишаване от свобода. Това е отразено в данни от проучване, проведено в девет затвора в Обединеното кралство, според което синтетичните канабиноиди са най-широко използваните от всички наркотици (User Voice, 2016).

От анкетираните 635 души, 33% са използвали синтетични канабиноиди през последния месец в сравнение с канабис (14%) и хероин (8%). Редица европейски страни изтъкнаха ролята на синтетичните канабиноиди за утежняване на съществуващите психични състояния или такива, свързани със самонараняване. Тежките интоксикации са по-често срещани при употреба на синтетични канабиноиди, отколкото при употребата на канабис. В някои случаи интоксикацията може дори да е с летален изход (Trecki et al., 2015). Понякога в следствие употребата на тези продукти възникват огнища на масови интоксикации, включващи десетки или стотици хора. Това се дължи на високата потентност на синтетичните канабиноиди, както и на голямата доза, на която потребителите на тъй наречените смеси за пушене са изложени.

Източник: EMCDDA

ПРЕПЕЧАТАНО Световен доклад за наркотиците 2020 г.

Според данните от Световният доклад за наркотиците 2020 г., изготвен от Службата на ООН по наркотиците и престъпността (UNODC) през 2018 г. 38 страни са докладвали случаи на изземвания на нови психоактивни вещества (НПВ). Предполага се, че след години на нарастване (от 2 страни докладвали за изземвания на НПВ през 2001 г. до 20 през 2008 г. и 50 през 2017 г.) пазарът на НПВ ще започне да се свива, както по размер така и по разпространение.

Най-голямото количество случаи на изземвания на НПВ в периода 2014 – 2018 г. е докладвано от Америка (46%, най-вече в Северна Америка), последвано от Азия (41%, най-вече в Източна и Югоизточна Азия) и в Европа (12%).

Получените данни сочат, че **синтетичните канабиноиди са доминиращи** сред НПВ иззети през последното десетилетие. През периода 2014 – 2018 г. те са следвани от кетамините, синтетичните катинони и в по-малка степен от аминокетаните, триптамините, фенетиламините и пиперазините.

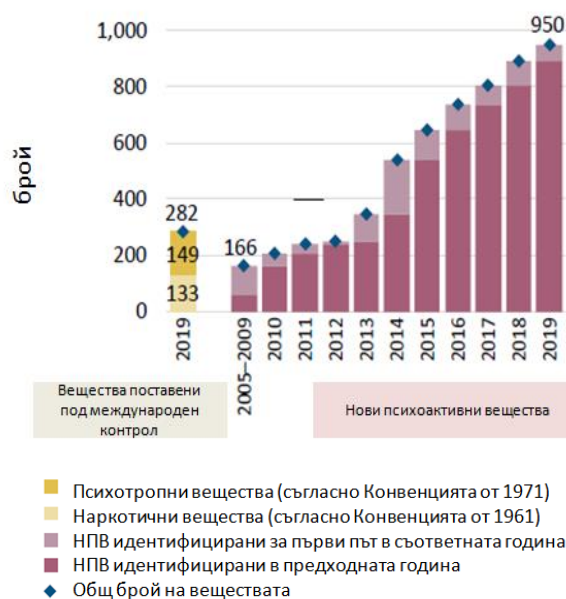
През март 2019 г. Комисията за наркотични вещества постави още четири нови вещества (всички аналози на фентанил) под контрол съгласно Единната конвенция за наркотиците от 1961 г., изменена с Протокол от 1972 г. и още пет вещества съгласно конвенцията за психотропните вещества от 1971 г., като по този начин **общият брой на психоактивни вещества поставени под международен контрол се повиши до 282 в края на 2019 г.**

За сравнение, броят на НПВ, идентифицирани от властите в световен мащаб и докладван на UNODC е вече три пъти по-голям – 950 през декември 2019 г., (892 през 2018 г. и 166 през 2009 г.)

В други региони на света, като Западна, Централна и Северна Африка броя и количествата на изземванията показват, че пазара на трамадол за развлекателни цели драстично се е разраснал.

Първото мащабно проучване за употреба на наркотици, проведено на територията на Нигерия през 2017 г. показва широко разпространение на употребата на опиоиди, които се отпускат по лекарско предписание (основно трамадол), което го нарежда на второ място (4,7%) след канабиса.

Брой на международно контролираните наркотични вещества през 2019 г. и НПВ, идентифицирани в световен мащаб в периода 2005 – 2019 г.

Източник: Световен доклад за наркотиците 2020 г., UNODC

Близо 500 нови психоактивни вещества се докладват в световен мащаб всяка година. Трябва да се отбележи обаче, че не всички идентифицирани НПВ могат да бъдат поставени под международен контрол, тъй като предприемането на такава стъпка зависи от много фактори, като вредата, която могат да причинят и постоянството им на пазара. Някои вещества се появяват за кратък период на пазара и след това изчезват. Данните показват, че повечето синтетични НПВ идентифицирани през периода 2009 – 2019 г. имат стимулиращи ефекти (предимно катинони и фенетиламини), последвани от синтетични канабиноиди и халюциногени (най-вече триптамини).

Брой НПВ, докладвани на UNODC в периода 2009 – 2018 г. по групи вещества

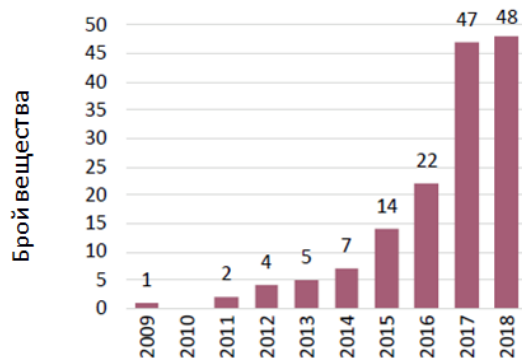
Източник: Световен доклад за наркотиците 2020 г., UNODC

Нови психоактивни вещества от групата на опиоидите

Противно на общата оценка за синтетичните канабиноиди на пазара в световен мащаб, че броят им в периода 2014 – 2018 г. намалява, то броят на докладваните случаи на НПВ с опиоиден ефект се увеличава – от 7 субстанции през 2014 г. до 48 през 2018 г. Т.е. делът им спрямо всички идентифицирани НПВ нараства от 2% през 2014 г. до 9% през 2018 г.

Основен проблем за властите в редица страни се оказва появата на нови синтетични опиоиди (най-често аналози на фентанил). Макар и по-малко на брой от другите категории НПВ те представляват особено мощни и вредни вещества, които водят до увеличаване на броя на смъртни случаи от предозирание (в по-голяма степен в Северна Америка и в по-малка в Европа и други региони).

Брой НПВ с опиоиден ефект, докладвани на UNODC в периода 2009 – 2018 г.

В тази връзка от UNODC съобщават, че от 2013 г. се наблюдава по-систематично проследяване на НПВ и проблемите свързани в тях, именно в Южна Америка, Централна Америка и Карибите. На регионално ниво е докладван значителен брой сигнали за появата на широк спектър

от вещества, различни от типичните свързани с пазара на наркотиците в региона, като НПВ с халюциногенни свойства, понякога продавани като LSD, както и на различни лекарства използвани не за медицински цели. Докато общият брой на тези сигнали все още може да бъде сравнително малък, те ясно показват нарастваща тенденция при появата на НПВ и свързаните с тях неблагоприятни ефекти върху здравето на населението употребяващо наркотици в Южна Америка, Централна Америка и Карибите.

Естествени растителни НПВ

Детайлна оценка на UNODC отбелязва, че броят на заловените случаи с естествени растителни НПВ и синтетични НПВ

намаляват през 2018 г. в сравнение с предходните години.

Докладваните случаи с растителни НПВ продължават да бъдат основно от кратом и кхат (в България през 2019 г. са идентифицирани 3 случая с кратом). Съгласно данните от UNODC кратом представлява 63% от всички растителни НПВ за периода от 2014 – 2018 г. и 82% през 2018 г., докато кхат представлява по-голям процент от останалата част. Трафикът и употребата на кратом все още продължава да бъде основно в Югоизточна Азия, като най-много случаи с кратом в периода 2014 – 2018 г. са регистрирани в Малайзия, както и в Тайланд и Мианмар.

Източник: Световен доклад за наркотиците 2020 г., UNODC

Количество НПВ на глобално ниво за периода 2008 – 2018 г.

